การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙

.....

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ มิได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติว่ากรณีที่มีโทษปรับสถานเดียวให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ ดังนั้น การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นโทษปรับ จำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงต้องรวบรวมเอกสารหลักฐานส่งให้กับพนักงานสอบสวน ณ ท้องที่ที่เกิดเหตุ หรือพนักงานสอบสวน ณ ท้องที่อันเป็นที่ตั้งของสำนักงานของผู้ประกอบพาณิชยกิจ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

โดยตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การตั้งสำนักงานทะเบียนพาณิชย์ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และนายทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๓ (๔) ได้แต่งตั้งให้ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย พนักงานเมืองพัทยาตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปซึ่งนายกเมืองพัทยามอบหมาย และข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นมอบหมาย เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และนายทะเบียนพาณิชย์ และตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การตั้งสำนักงานทะเบียนพาณิชย์ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และนายทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๔ (๑) ได้แต่งตั้งให้พนักงานเทศบาลตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปซึ่งนายกเทศมนตรีเทศบาลมอบหมาย และ (๒) ได้แต่งตั้งให้พนักงานส่วนตำบลตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และนายทะเบียนพาณิชย์ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่และนายทะเบียนพาณิชย์ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ดังกล่าว ถือว่าเป็นผู้เสียหายสามารถแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษได้

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙

๑. ตรวจสอบข้อเท็จจริงการกระทำความผิดกรณีการร้องเรียน หรือการตรวจพบโดยนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ หรือไม่

๒. ในกรณีตรวจพบว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ รวบรวมเอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการดำเนินคดี พร้อมทั้งสรุปข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓. จัดทำหนังสือส่งเรื่องดำเนินคดีตามกฎหมายไปยังพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจ ณ ท้องที่อันเป็นที่ตั้งของสำนักงานของผู้ประกอบพาณิชยกิจ หรือท้องที่ที่เกิดเหตุหรือตรวจพบการกระทำความผิด (แล้วแต่กรณี) โดยระบุชื่อผู้กระทำความผิดที่ประสงค์จะให้ดำเนินคดี (กรณีปรากฏตัวผู้กระทำความผิด) หรือกรณีไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดที่แน่ชัด ก็ขอให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมาย และในหนังสือขอให้ระบุชื่อนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่หน่วยงานมอบหมายให้แจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษด้วยวาจาในการประสานงานคดีไว้ด้วย

อายุความในการดำเนินคดี

สำหรับบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ จะบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙ ถึง ๒๑ โดยมาตรา ๑๙ และ ๒๐ จะเป็นโทษปรับสถานเดียว และมาตรา ๒๑ จะเป็นโทษปรับหรือจำคุก หรือทั้งปรับทั้งจำ ซึ่งอัตราโทษดังกล่าวเป็นโทษทางอาญา ดังนั้น การนับอายุความในการดำเนินคดี ย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ กล่าวคือ

(๑) กรณีโทษปรับสถานเดียว ตามมาตรา ๑๙ และ ๒๐ มีอายุความในการดำเนินคดีหนึ่งปี นับแต่วันกระทำความผิด

(๒) กรณีโทษปรับหรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ ตามมาตรา ๒๑ มีอายุความในการดำเนินคดีห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด

สำหรับการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ สามารถแยกการกระทำความผิดตามมาตราความผิด ฐานความผิด และบทกำหนดโทษ ซึ่งปรากฏในตารางเอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการดำเนินคดี ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙

ขั้นตอนในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙

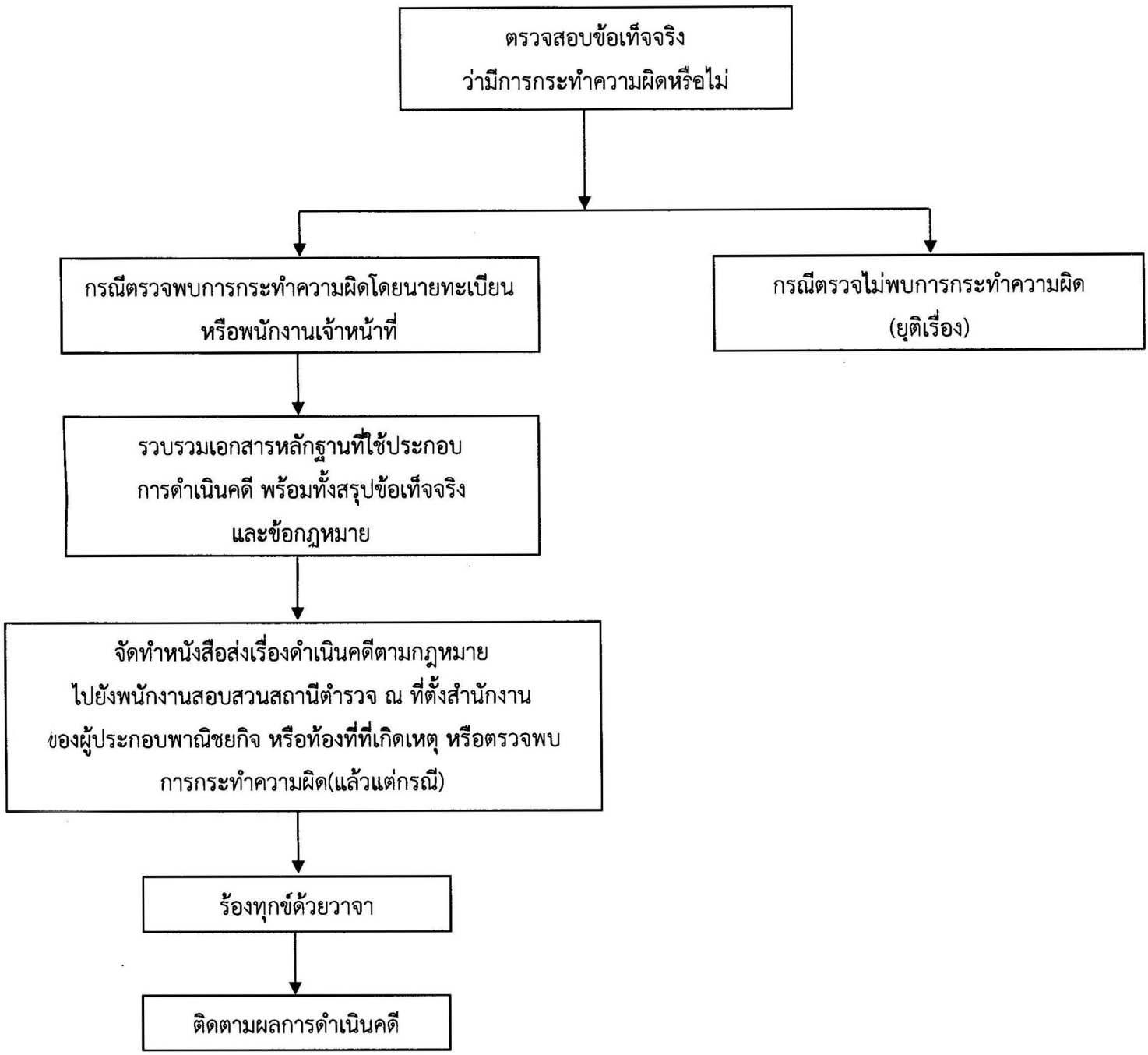

ตารางเอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการดำเนินคดี ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙

ลำดับ	มาตราความผิด	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ		เอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินคดี (ให้พิจารณาตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี)
			มาตรา	อัตราโทษ	
๑	๑๑ หรือ ๑๓	ผู้ประกอบพาณิชยกิจผู้ใด (๑) ไม่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ - **มาตรา ๑๑** ผู้ประกอบพาณิชยกิจผู้ใดไม่ยื่นคำขอจดทะเบียนพาณิชย์ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่เริ่มประกอบธุรกิจ - **มาตรา ๑๓** ผู้ประกอบพาณิชยกิจผู้ใดไม่ยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายการ หรือไม่จดทะเบียนเลิกประกอบพาณิชยกิจภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเลิกพาณิชยกิจ **- มาตรา ๖ ให้ถือกิจการดั่งต่อไปนี้เป็นพาณิชยกิจ ตามความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้** ๑. การซื้อ การขาย การขายทอดตลาด การแลกเปลี่ยน ๒. การให้เช่า การให้เช่าซื้อ ๓. การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนค้าต่าง ๔. การขนส่ง ๕. การหัตถกรรม การอุตสาหกรรม ๖. การรับจ้างทำของ ๗. การให้กู้ยืมเงิน การรับจำนำ การรับจำนอง ๘. การคลังสินค้า	๑๙	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท และในกรณีตาม (๑) อันเป็นความผิดต่อเนื่องกัน ให้ปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งร้อยบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้	๑. แบบคำขอจดทะเบียน (แบบ ทพ.) (ถ้ามี) ๒. ใบทะเบียนพาณิชย์ (แบบ พค.๐๔๐๓) (ถ้ามี) ๓. เอกสารหลักฐานที่แสดงได้ว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประกอบพาณิชยกิจ โดยไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ เช่น ภาพถ่ายสถานที่ประกอบพาณิชยกิจ เอกสารแสดงการประกอบพาณิชยกิจหรือโฆษณาการประกอบพาณิชยกิจในรูปแบบแผ่นกระดาษหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ๔. หลักฐานการตรวจสอบข้อมูลในระบบข้อมูลของหน่วยงาน ที่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบพบว่าบุคคลหรือนิติบุคคลได้ประกอบพาณิชยกิจ โดยไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ๕. บันทึกถ้อยคำการตรวจสอบข้อเท็จจริง (ถ้ามี) ๖. สำเนาบัตรประจำตัวของผู้กระทำความผิด (ถ้ามี) ๗. สำเนาหนังสือร้องเรียน (ถ้ามี)

ลำดับ	มาตราความผิด	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ		เอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินคดี (ให้พิจารณาตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี)
			มาตรา	อัตราโทษ	
		๙. การรับแลกเปลี่ยน หรือซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การซื้อ หรือขายตั๋วเงิน การธนาคาร การเครดิตฟองซิเอร์ การโพยก๊วน ๑๐. การรับประกันภัย ๑๑. กิจการอื่นซึ่งกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา			
๒	๑๒	ผู้ประกอบพาณิชยกิจผู้ใด (๒) แสดงรายการเท็จ - **มาตรา ๑๒** การจดทะเบียนพาณิชย์นั้น ให้มีรายการดังต่อไปนี้ ๑. ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ และตำบลที่อยู่ของผู้ประกอบพาณิชยกิจ ๒. ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชยกิจ ๓. ชนิดแห่งพาณิชยกิจ ๔. จำนวนเงินทุนซึ่งนำมาใช้ในการประกอบพาณิชยกิจเป็นประจำ ๕. ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ สาขา โรงเก็บสินค้า และตัวแทนค้าต่าง ๖. ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ตำบลที่อยู่ และจำนวนทุนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนและจำนวนเงินทุนของห้างหุ้นส่วน	๑๙	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท	๑. แบบคำขอจดทะเบียน (แบบ ทพ.) ๒. ใบทะเบียนพาณิชย์ (แบบ พค.๐๔๐๓) ๓. เอกสารหลักฐานที่แสดงได้ว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการแสดงรายการอันเป็นเท็จในการจดทะเบียนพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ เช่น สำเนาเอกสารหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ารายการในการจดทะเบียนพาณิชย์ เป็นรายการเท็จซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เป็นต้น ๔. บันทึกถ้อยคำการตรวจสอบข้อเท็จจริง (ถ้ามี) ๕. สำเนาบัตรประจำตัวของผู้กระทำความผิด (ถ้ามี) ๖. สำเนาหนังสือร้องเรียน (ถ้ามี)

ลำดับ	มาตราความผิด	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ		เอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินคดี (ให้พิจารณาตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี)
			มาตรา	อัตราโทษ	
		๗. จำนวนเงินทุน จำนวนหุ้น และมูลค่าหุ้นของบริษัทจำกัด จำนวนและมูลค่าหุ้นที่บุคคลแต่ละสัญชาติถืออยู่ ๘. วันที่เริ่มต้นประกอบพาณิชยกิจในประเทศไทย ๙. วันขอจดทะเบียนพาณิชย์ ๑๐. ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชยกิจ ชื่อสัญชาติและตำบลที่อยู่ของผู้โอนพาณิชยกิจให้ วันที่ และเหตุที่ได้รับโอน			
๓	๑๗	ผู้ประกอบพาณิชยกิจผู้ใด (๓) ไม่มาให้นายทะเบียนพาณิชย์สอบสวน ไม่ยอมให้ถ้อยคำ หรือไม่ยอมให้นายทะเบียนพาณิชย์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบตามมาตรา ๑๗ - **มาตรา ๑๗** ให้นายทะเบียนพาณิชย์มีอำนาจออกคำสั่งเรียกผู้ประกอบพาณิชยกิจมาสอบสวนข้อความอันเกี่ยวกับการจดทะเบียน และในระหว่างเวลาทำงานให้นายทะเบียนพาณิชย์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปทำการตรวจสอบในสำนักงานของผู้ประกอบพาณิชยกิจ เพื่อให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประกอบพาณิชยกิจต้องอำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนพาณิชย์และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร	๑๙	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท	๑. แบบคำขอจดทะเบียน (แบบ ทพ.) ๒. ใบทะเบียนพาณิชย์ (แบบ พค.๐๔๐๓) ๓. สำเนาหนังสือของนายทะเบียนพาณิชย์ที่ออกคำสั่งเรียกผู้ประกอบพาณิชยกิจมาสอบสวนข้อความอันเกี่ยวกับการจดทะเบียน พร้อมไปรษณีย์ตอบรับ (เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าได้รับหนังสือหรือคำสั่งแล้ว ไม่มาพบภายในกำหนดระยะเวลา) ๔. สำเนาภาพถ่ายหรือหลักฐานอื่นใด (ถ้ามี) ๕. สำเนาบัตรประจำตัวของผู้กระทำความผิด (ถ้ามี) ๖. สำเนาหนังสือร้องเรียน (ถ้ามี)
๔	๑๔ วรรคสอง	ผู้ประกอบพาณิชยกิจผู้ใด ละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง	๒๐	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท	๑. แบบคำขอจดทะเบียน (แบบ ทพ.) ๒. ใบทะเบียนพาณิชย์ (แบบ พค.๐๔๐๓)

ลำดับ	มาตรา ความผิด	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ		เอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินคดี (ให้พิจารณาตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี)
			มาตรา	อัตราโทษ	
		- **มาตรา ๑๔ วรรคสอง** ถ้าใบทะเบียนพาณิชย์สูญหาย ให้ผู้ประกอบพาณิชยกิจยื่นคำขอรับใบแทนใบทะเบียนพาณิชย์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สูญหาย		และในกรณีอันเป็นความผิดต่อเนื่องกัน ให้ปรับอีกวันละไม่เกินยี่สิบบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้	๓. สำเนาบันทึกประจำวัน (ถ้ามี) ๔. บันทึกถ้อยคำการตรวจสอบข้อเท็จจริง (ถ้ามี) ๕. สำเนาบัตรประจำตัวของผู้กระทำความผิด (ถ้ามี)
๕	๑๔ วรรคสาม	ผู้ประกอบพาณิชยกิจผู้ใด ละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ วรรคสาม - **มาตรา ๑๔ วรรคสาม** ให้ผู้ประกอบพาณิชยกิจแสดงใบทะเบียนพาณิชย์ หรือใบแทนใบทะเบียนพาณิชย์ไว้ ณ สำนักงานในที่เปิดเผยซึ่งอาจเห็นได้ง่าย	๒๐	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท และในกรณีอันเป็นความผิดต่อเนื่องกัน ให้ปรับอีกวันละไม่เกินยี่สิบบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้	๑. แบบคำขอจดทะเบียน (แบบ ทพ.) ๒. ใบทะเบียนพาณิชย์ (แบบ พค.๐๔๐๓) ๓. สำเนาภาพถ่ายหรือหลักฐานอื่นใด (ถ้ามี) ๔. บันทึกถ้อยคำการตรวจสอบข้อเท็จจริง (ถ้ามี) ๕. สำเนาบัตรประจำตัวของผู้กระทำความผิด (ถ้ามี) ๖. สำเนาหนังสือร้องเรียน (ถ้ามี)
๖	๑๕	ผู้ประกอบพาณิชยกิจผู้ใด ละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕ - **มาตรา ๑๕** เมื่อได้จดทะเบียนพาณิชย์แล้ว ให้ผู้ประกอบพาณิชยกิจจัดให้มีป้ายชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชยกิจไว้ที่หน้าสำนักงานแห่งใหญ่ และสำนักงานสาขา โดยเปิดเผยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้จดทะเบียน ป้ายชื่อนี้ให้เขียนเป็นอักษรไทย อ่านได้ง่ายและชัดเจน	๒๐	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท และในกรณีอันเป็นความผิดต่อเนื่องกัน ให้ปรับอีกวันละไม่เกินยี่สิบบาท จนกว่า	๑. แบบคำขอจดทะเบียน (แบบ ทพ.) ๒. ใบทะเบียนพาณิชย์ (แบบ พค.๐๔๐๓) ๓. สำเนาภาพถ่ายหรือหลักฐานอื่นใด (ถ้ามี) ๔. บันทึกถ้อยคำการตรวจสอบข้อเท็จจริง (ถ้ามี) ๕. สำเนาบัตรประจำตัวของผู้กระทำความผิด (ถ้ามี) ๖. สำเนาหนังสือร้องเรียน (ถ้ามี)

ลำดับ	มาตรา ความผิด	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ		เอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินคดี (ให้พิจารณาตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี)
			มาตรา	อัตราโทษ	
		และจะมีอักษรต่างประเทศด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกระทำบนแผ่นไม้ แผ่นโลหะ แผ่นกระจก กำแพงหรือผนัง ชื่อในป้ายก็ดี ในเอกสารใดๆ ก็ดี ต้องใช้ให้ตรงกับชื่อที่จดทะเบียนไว้ และถ้าเป็นสำนักงานสาขา ต้องมีคำว่า “สาขา” ไว้ด้วย		จะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้	
๗	๑๖ วรรคสาม	ผู้ประกอบพาณิชยกิจผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ วรรคสาม - **มาตรา ๑๖ วรรคสาม** ห้ามมิให้ผู้ถูกสั่งถอนใบทะเบียนพาณิชย์ประกอบพาณิชยกิจต่อไป เว้นแต่รัฐมนตรีจะสั่งให้รับจดทะเบียนพาณิชย์ใหม่	๒๑	ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ	๑. แบบคำขอจดทะเบียน (แบบ ทพ.) ๒. ใบทะเบียนพาณิชย์ (แบบ พค.๐๔๐๓) ๓. คำสั่งถอนใบทะเบียนพาณิชย์ประกอบพาณิชยกิจ ๔. เอกสารหลักฐานที่แสดงได้ว่ามีการประกอบพาณิชยกิจ เช่น ภาพถ่ายสถานที่ประกอบพาณิชยกิจ เอกสารแสดงการประกอบพาณิชยกิจ หรือโฆษณาการประกอบพาณิชยกิจในรูปแบบแผ่นกระดาษหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ๕. บันทึกถ้อยคำการตรวจสอบข้อเท็จจริง (ถ้ามี) ๖. สำเนาบัตรประจำตัวของผู้กระทำความผิด (ถ้ามี) ๗. สำเนาหนังสือร้องเรียน (ถ้ามี)